

Zelfevaluatie voor de openbaar, intern en overheidsaccountant

January 12, 2021

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Vanaf januari 2021 is voor alle accountants de nieuwe PE-regeling van kracht. Dit betekent, dat u zelf een grotere verantwoordelijkheid krijgt voor het samenstellen van uw eigen PE-programma. De NBA hecht er aan dat alle accountants hun kennis en vaardigheden op peil houden en wel op de manier die voor hun eigen specifieke omstandigheden optimaal is. Om meer inzicht te krijgen in uw huidige persoonlijke beroepsprofiel, uw huidige competenties en het door u gewenste beroepsprofiel heeft de NBA een online zelfevaluatie instrument ontwikkeld. Dit instrument is gebaseerd op het beroeps- en competentiemodel voor de openbaar, intern en overheidsaccountant zoals dat in december 2020 is gepubliceerd. De profielbeschrijvingen van accountants in de Verordening op de beroepsprofielen 2017 en de hieraan gerelateerde kerncompetenties hebben als basis voor het model gefungeerd.

Een belangrijk element in het model is de invloed van externe ontwikkelingen op de beroepsuitoefening door de accountant. Deze ontwikkelingen doen zich voor op de volgende terreinen: fraude, continuïteit, juridisering, digitalisering en duurzaamheid.

In het model staat de accountant als (ethisch) professional centraal. Het bestaat daarnaast uit de volgende vier componenten:

1. De vormen van dienstverlening door de accountant.
2. Het perspectief van waaruit de accountant zijn of haar opdracht kan benaderen.
3. De kennisgebieden waarop de accountant zijn of haar competenties baseert.
4. De rollen die de accountant kan vervullen.

U heeft het zelfevaluatie instrument ingevuld voor uw huidige beroepsuitoefening, uw huidige competenties, en uw toekomstige beroepsuitoefening die, in het licht van de genoemde externe ontwikkelingen, aansluit bij uw persoonlijke wensen en ambities. Dit rapport doet verslag van de door u gegeven antwoorden, interpreteert die en koppelt daar een PE-advies aan.

Op basis van deze zelfevaluatie is het advies om in uw PE-dossier aandacht te besteden aan de ontwikkeling van uw competenties op de volgende gebieden:

- ▶ Advies (in staat zijn om adviesdiensten uit te voeren, waarbij op geen enkele wijze assurance wordt gegeven, noch dat aan assurance verwante diensten worden geleverd)
- ▶ Technologie (in staat zijn om een opdracht te benaderen vanuit de technologie zoals aangewend door de klant, met daarbij vooral aandacht voor IT)
- ▶ Gedrag (beschikken over diepgaande kennis op het gebied van Gedrag, Ethiek en Besluitvorming)
- ▶ Coach competenties (in staat zijn om zelfstandig richting en uitvoering te geven aan controle-opdrachten, daarbij leiding te geven en samenwerken binnen een team of met andere professionals)

Dienstverlening

De vormen van dienstverlening die in het model worden onderscheiden zijn: assurance, advies, en samenstellen en administratieve dienstverlening.

Perspectief

Het gaat bij perspectief om het onderscheid tussen bedrijfsvoering, informatievoorziening, en IT-systemen. Bedrijfsvoering betreft de wijze waarop een organisatie haar processen inricht en doet functioneren bij het nastreven van haar doelen. Informatievoorziening is de operationele activiteit van het verzamelen, vastleggen en verwerken van data om betrouwbare en relevante informatie op te leveren voor besluitvorming, het afleggen van verantwoording, en het doen functioneren van de organisatie. IT systemen zijn de hardware, de software, alsmede de verbindingen daartussen en met andere organisaties.

Kennisgebieden

Kennisgebieden zijn logisch samenhangende onderdelen van de accountantsopleiding. Zij zijn de basis voor de competenties van de accountant. De vakken die in de CEA-eindtermen voor de opleiding tot accountant zijn opgenomen zijn in het model in vijf kennisgebieden geclusterd: gedragsmatig, juridisch, controletechnisch, verslaggevingstechnisch en economisch. Bij het gedragsmatige kennisgebied gaat het om de CEA-eindtermen inzake Gedrag, Ethiek en Besluitvorming. Bij het juridische kennisgebied gaat het om de CEA-eindtermen inzake Recht en Fiscaliteit. Bij het controletechnische kennisgebied gaat het om de CEA-eindtermen inzake Auditing & Assurance, Internal Control & Accounting Information Systems en Statistiek. Bij het verslaggevingstechnische kennisgebied gaat het om de CEA-eindtermen voor Financial Accounting en Boekhouden. Bij het economische kennisgebied gaat het om de CEA-eindtermen inzake Financiering, Management Accounting & Control, Algemene Economie, en Strategie, Leiderschap & Organisatie.

Rollen 1/2

Een rol is een combinatie van werkzaamheden die moeten worden uitgevoerd om een bepaalde taak te volbrengen. Het model onderscheidt de volgende zeven rollen: poortwachter, sensor, analist, controleur, rapporteur, klantregisseur en coach.

De accountant vervult de rol van poortwachter ter bescherming van het maatschappelijk belang. Het betreft hier taken op het raakvlak van ethiek en recht, waaronder het uitvoeren van gepaste werkzaamheden bij signalen van fraude, corruptie, witwassen en financiering van terrorisme. Hierbij zal de accountant regelmatig voor gedragsmatige dilemma's komen te staan zoals het accepteren of weigeren van klanten met duidelijke integriteitsrisico's, het afgeven van een goedkeurende verklaring ingeval er indicaties voor continuïteitsproblemen zijn, en het niet uitvoeren van noodzakelijke controleprocedures vanwege tijdgebrek of budgetdruk.

De accountant in de rol van sensor pikt belangrijke signalen op uit zijn eigen omgeving en die van de klant en evalueert wat daarvan de consequenties zijn voor zijn werkzaamheden in het kader van de opdracht. Het gaat hierbij zowel om signalen die betrekking hebben op interne sterkten en zwakten als externe kansen en bedreigingen waarmee de accountant en de klant te maken hebben.

De accountant als analist gebruikt klantgegevens en relevante externe data om analyses uit te voeren, te duiden en te toetsen. Deze rol omvat het uitvoeren van data-analyses, maar ook het in brede zin verwerken van controle- en andere informatie die nodig is voor de opdrachtuitvoering.

Rollen 2/2

De rol van controleur is de kernrol van de accountant die assurance geeft in de vorm van controleverklaringen, beoordelingsverklaringen en assurance rapporten. Maar ook bij het uitvoeren van overeengekomen specifieke werkzaamheden, samenstellingsopdrachten en adviesopdrachten zal de accountant de rol van controleur kunnen vervullen.

In de rol van rapporteur verzorgt de accountant informatie ten behoeve van de diverse belanghebbenden over zijn werkzaamheden en de uitkomsten daarvan. Hiertoe behoren onder andere: de controleverklaring, de saldibalans, de jaarrekening, het accountantsverslag, het adviesrapport, en het door de accountant opgestelde dossier.

De accountant in de rol van klantregisseur bouwt en onderhoudt relaties met klanten. Dit omvat voor de openbaar accountant vooral commerciële taken, en voor de intern en overheidsaccountant vooral management- en organisatietaken.

In de rol van coach geeft de accountant leiding aan een team of afdeling. De coach verdeelt de taken en zorgt voor de juiste randvoorwaarden waaronder de werkzaamheden goed kunnen worden uitgevoerd. Ook zorgt de coach ervoor dat de relatie met andere functies helder is en dat de samenwerking goed verloopt.

Op de navolgende slides zijn scores vermeld. Per component van het model geldt dat de scores altijd optellen tot 100%. Bijvoorbeeld: voor een bepaalde gebruiker gelden de volgende scores op de component perspectief:

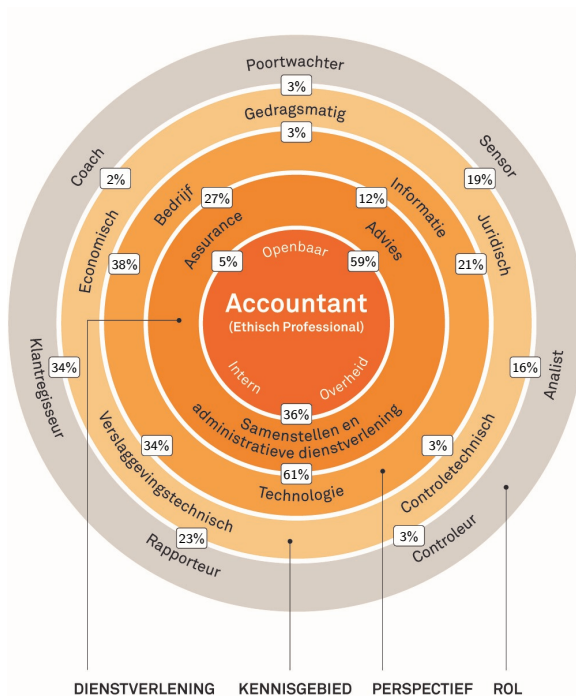
- ▶ bedrijf: 63%
- ▶ informatie: 14%
- ▶ technologie: 23%

Deze scores geven het relatieve belang aan dat de desbetreffende gebruiker toekent aan elk van de onderdelen binnen deze component. Dus blijkbaar acht deze gebruiker bedrijfsvoering veel belangrijker dan informatievoorziening (63% t.o.v. 14%) en acht hij IT-systemen (relevante technologie) een beetje belangrijker dan informatievoorziening (23% t.o.v. 14%).

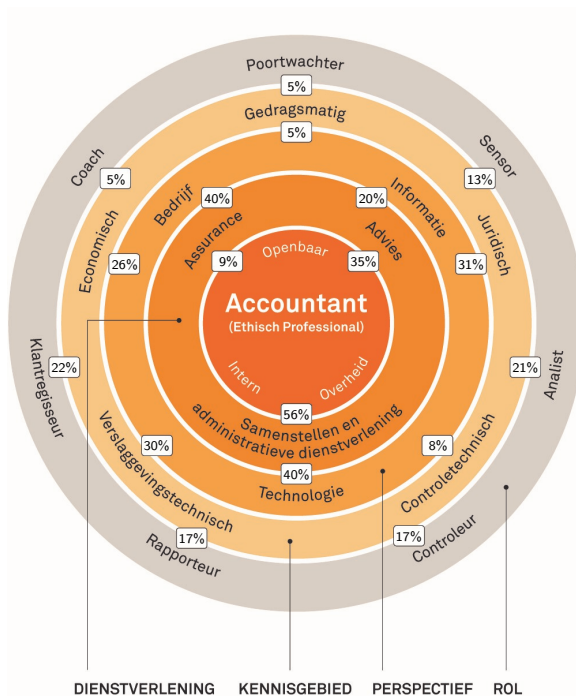
Een belangrijk onderdeel van de gehanteerde statistische methode is de mate van consistentie in de beantwoording van de vragen. Als een gebruiker de vragen niet helemaal consistent heeft ingevuld, dan wordt dit in de navolgende slides met diagrammen aangeven door middel van de rode tekst 'Let op, zie toelichting op pagina 7!'. Als een bepaalde component als zodanig is gemarkeerd dan moeten de resultaten op deze component met enig voorbehoud worden geïnterpreteerd, want ze kunnen onbetrouwbaar zijn.

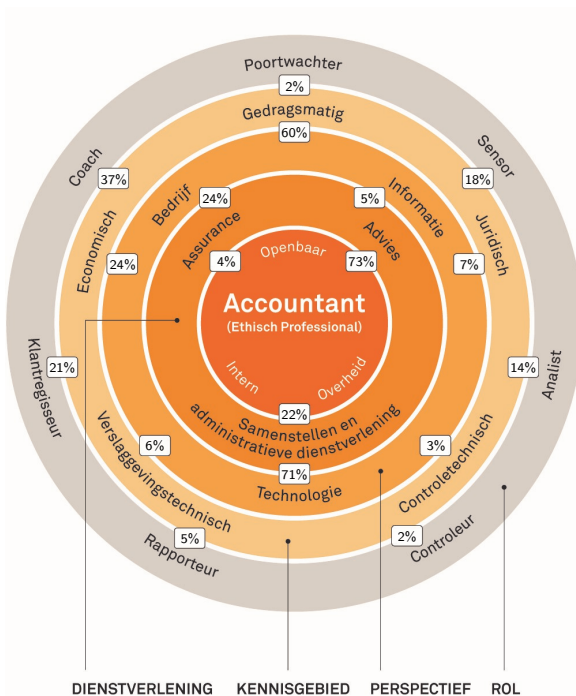
Resultaten: huidig beroepsprofiel

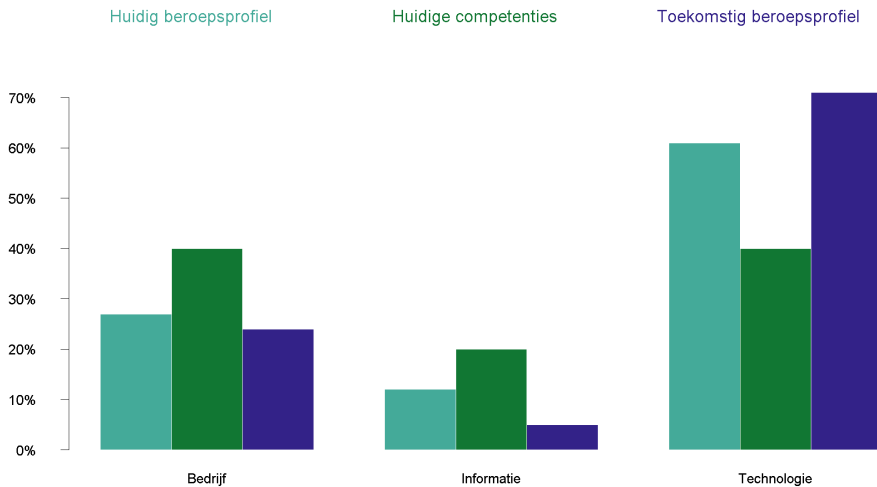
Resultaten: huidige competenties

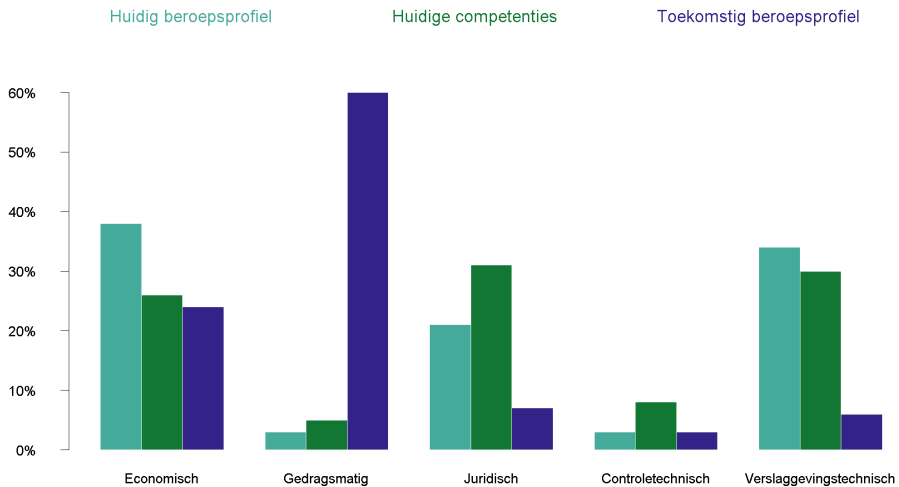
Resultaten: toekomstig beroepsprofiel

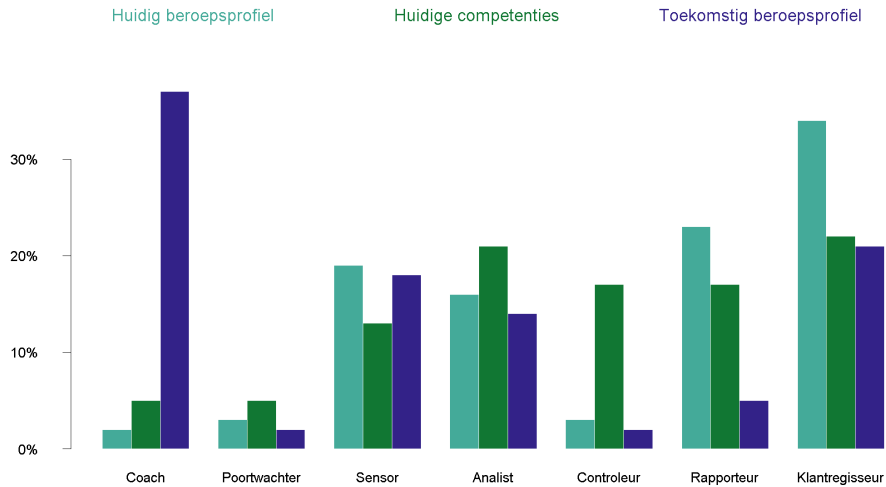

Resultaten: perspectief

Resultaten: kennisgebied

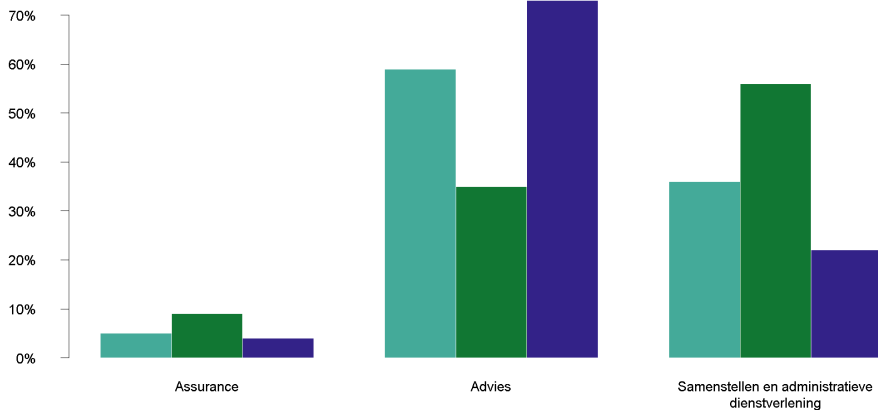

Huidig beroepsprofiel

Huidige competenties

Toekomstig beroepsprofiel

Let op, zie toelichting op pagina 7!

- ▶ U verzorgt vooral adviesdiensten.
- ▶ U werkt vooral vanuit het perspectief van de technologie (met name IT).
- ▶ Uw opdrachten omvatten werkzaamheden op een breed terrein, waaronder gedrag, ethiek, besluitvorming, recht, fiscaliteit, assurance, internal control, IT, statistiek, verslaggeving, boekhouden, financiering, management accounting, management control, economie, strategie, leiderschap en organisatie.
- ▶ Vanuit uw rol bouwt en onderhoudt u relaties met klanten, waaronder voor de openbaar accountant vooral commerciële taken, en voor de intern en overheidsaccountant vooral management- en organisatietaken.

- ▶ Uw competenties liggen vooral op het terrein van samenstellen en administratieve dienstverlening.
- ▶ Uw competenties liggen zowel op het terrein van de bedrijfsvoering, de informatievoorziening als de technologie van de klant.
- ▶ Uw competenties liggen op een breed terrein van gedrag, ethiek, besluitvorming, recht, fiscaliteit, assurance, internal control, IT, statistiek, verslaggeving, boekhouden, financiering, management accounting, management control, economie, strategie, leiderschap en organisatie.
- ▶ U heeft competenties op een breed terrein, wat u tot een generalistische accountant maakt.

- ▶ U wenst in de toekomst vooral adviesdiensten te verzorgen.
- ▶ U wenst in de toekomst vooral vanuit het perspectief van de technologie (met name IT) te werken.
- ▶ Uw toekomstige opdrachten omvatten vooral werkzaamheden met betrekking tot gedrag, ethiek en besluitvorming.
- ▶ Vanuit uw toekomstige rol geeft u leiding aan een team of afdeling, verdeelt u de taken, zorgt voor de juiste randvoorwaarden waaronder de werkzaamheden goed kunnen worden uitgevoerd en zorgt u ervoor dat de relatie met andere functies helder is en dat de samenwerking goed verloopt.

Interpretatie: dienstverlening huidige beroepsuitoefening en huidige competenties

- ▶ Uw competenties op het terrein van assurance zijn passend voor uw huidige functieervulling.
- ▶ Uw competenties op het terrein van advies liggen substantieel lager dan benodigd voor uw huidige functieervulling.
- ▶ Uw competenties op het terrein van samenstellen en administratieve dienstverlening liggen substantieel hoger dan benodigd voor uw huidige functieervulling.

Interpretatie: perspectief huidige beroepsuitoefening en huidige competenties

- ▶ Uw competenties op het terrein van bedrijfsvoering zijn passend voor uw huidige functievervulling.
- ▶ Uw competenties op het terrein van informatievoorziening zijn passend voor uw huidige functievervulling.
- ▶ Uw competenties op het terrein van technologie liggen substantieel lager dan benodigd voor uw huidige functievervulling.

Interpretatie: kennisgebied huidige beroepsuitoefening en huidige competenties

- ▶ Uw competenties op het gedragsmatig kennisgebied zijn passend voor uw huidige functievervulling.
- ▶ Uw competenties op het juridisch kennisgebied zijn passend voor uw huidige functievervulling.
- ▶ Uw competenties op het controletechnisch kennisgebied zijn passend voor uw huidige functievervulling.
- ▶ Uw competenties op het verslaggevingstechnisch kennisgebied zijn passend voor uw huidige functievervulling.
- ▶ Uw competenties op het economisch kennisgebied zijn passend voor uw huidige functievervulling.

- ▶ Uw poortwachter competenties zijn passend voor uw huidige functieervulling.
- ▶ Uw sensor competenties zijn passend voor uw huidige functieervulling.
- ▶ Uw analist competenties zijn passend voor uw huidige functieervulling.
- ▶ Uw controleur competenties zijn passend voor uw huidige functieervulling.
- ▶ Uw rapporteur competenties zijn passend voor uw huidige functieervulling.
- ▶ Uw klantregisseur competenties zijn passend voor uw huidige functieervulling.
- ▶ Uw coach competenties zijn passend voor uw huidige functieervulling.

Interpretatie: dienstverlening toekomstige beroepsuitoefening en huidige competenties

- ▶ Uw competenties op het terrein van assurance zijn passend voor uw toekomstige functieervulling.
- ▶ Uw competenties op het terrein van advies liggen substantieel lager dan benodigd voor uw toekomstige functieervulling.
- ▶ Uw competenties op het terrein van samenstellen en administratieve dienstverlening liggen substantieel hoger dan benodigd voor uw toekomstige functieervulling.

Interpretatie: perspectief toekomstige beroepsuitoefening en huidige competenties

- ▶ Uw competenties op het terrein van bedrijfsvoering zijn passend voor uw toekomstige functievervulling.
- ▶ Uw competenties op het terrein van informatievoorziening zijn passend voor uw toekomstige functievervulling.
- ▶ Uw competenties op het terrein van technologie liggen substantieel lager dan benodigd voor uw toekomstige functievervulling.

Interpretatie: kennisgebied toekomstige beroepsuitoefening en huidige competenties

- ▶ Uw competenties op het gedragsmatig kennisgebied liggen substantieel lager dan benodigd voor uw toekomstige functievervulling.
- ▶ Uw competenties op het juridisch kennisgebied liggen substantieel hoger dan benodigd voor uw toekomstige functievervulling.
- ▶ Uw competenties op het controletechnisch kennisgebied zijn passend voor uw toekomstige functievervulling.
- ▶ Uw competenties op het verslaggevingstechnisch kennisgebied liggen substantieel hoger dan benodigd voor uw toekomstige functievervulling.
- ▶ Uw competenties op het economisch kennisgebied zijn passend voor uw toekomstige functievervulling.

- ▶ Uw poortwachter competenties zijn passend voor uw toekomstige functieervulling.
- ▶ Uw sensor competenties zijn passend voor uw toekomstige functieervulling.
- ▶ Uw analist competenties zijn passend voor uw toekomstige functieervulling.
- ▶ Uw controleur competenties zijn passend voor uw toekomstige functieervulling.
- ▶ Uw rapporteur competenties zijn passend voor uw toekomstige functieervulling.
- ▶ Uw klantregisseur competenties zijn passend voor uw toekomstige functieervulling.
- ▶ Uw coach competenties liggen substantieel lager dan benodigd voor uw toekomstige functieervulling.